

MASKVOS SPAUDOS PRETENZIJOS I PABALČIO KRAŠTUS

Vasario 12 d. Washingtono valdžios ir diplomatų tarpe didelio susidomėjimo sukėlė žinia iš Maskvos, kurioje sovietų valdžia pareiškia pretenziją į Lietuvą, Latviją, Estiją ir Besarabiją.

Rusų armija šiuos kraštus okupavo 1940 metais, kai Hitlerio armija okupavo Olandiją, Belgiją ir dalį Francijos. Nuo to laiko sovietų valdžia reikią pretenziją į Pabaltį ir Besarabiją.

Vasario 8 d. Maskvoje leidžiamame komunistų partijos dienraštyje Pravda tilpo straipsnis, kuriame rašoma apie Pabaltį kraštus ir Besarabiją. Vasario 12 d. sovietų ambasada Washingtono išvertė Pravdos įžanginį straipsnį ir išsiuntinėjo jį savo biuleteniui.

Pravdos straipsnio autorius rašo atsakymą Amerikos laikraštiniui Constantine Brown, kuris rašinėja straipsnius Washington Evening Star. Vienaame savo straipsnių Brown paminėjo, kad rusai stengiasi sunaikinti ne vien tik vokiečių karišką galią, bet pagrobti ir dideles Europos teritorijas. Pravda išmėtinėja laikraštiniui Brown, kuris tvirtina, kad Pabaltį respublikų likimas dar neišspręstas ir kad didžiosios valstybės turės turti savo žodį ir šiuo reikalu.

Komunistų straipsnio autorius tyčiojasi iš žurnalisto Brown, kai šis rašo apie Besarabijos prijungimą prie sovietų Rusijos. Kodėl, sako jis, nesutinka priskirti Kalifornijos ar Alaskos prie Suvienytų Amerikos Valstijų? Argi nėra keistų žmonių, kurie būtų pasirodę atiduoti sovietų Sąjungai jos pačios teritorijas, kaip pavyzdžiui Pabaltį respublikas?

Tačiau Pravdos straipsny neminima lenkų teritorijos, kurias rusai užgrobė 1939 metais.

Kadangi Pravda yra sovietų valdžios kontroliuojamas dienraštis, aišku, jis pasakė tą, ką turi mintyti ir sovietų valdžia. Bet čia reikia pažymėti, kad šių sovietų Rusijos aspiracijų niekad neužgrybė Suvienytos Valstijos ir šis rusų pasisakymas dar nereiškia to, kad rusams bus atiduota Pabaltį valstybės ir Besarabija. Apie tai, kai kils gyvasis reikalas, tars savo žodį ir Atlanto Čarterio autoriai — prez. Rooseveltas ir premieras Churchill. Čia gana stebėtinas tai vienas dalykas, būtent: sovietų Rusija sako, kad Latvija, Estija ir Lietuva, greičiausiai tuo smetumū, kad būk 1940 metais tų valstybių liaudis pasisakius už prisidėjimą prie sovietų Rusijos. Tačiau visas pasaulis žino, kad tas "prisidėjimas" įvykdytas prievarta, ir kaip į Lietuvos likimą žiūri laisvojo pasaulio lietuviai — jau plačiai pasisakę įvykusiame Lietuvos nepriklausomybės minėjimo masiniuose susirinkimuose ir tuo tikslu priimtoje rezoliucijoje.

48 Darbo Valandų Savaitė

Praeitą savaitę prez. Rooseveltas išleido sekamą įsakymą:

"Pasiremiant konstitucija ir įstatymais, man, kaip Suvienytų Valstijų prezidentui, duodama teisė panaudoti visas darbo jėgas, kurios reikalingos karo pramonei, ir todėl aš įsakau:

"1. Per visą karo laiką jokios fabriškai, dirbtuvės ar kitos darbo vietovės nebus laikomos naudojančiomis visas pastangas išnaudoti pilnas galimybes, jei jų savaitės darbo valandų skaičius yra mažesnis, negu 48.

"2. Visi federalės valdžios departamentai ir agentijos turi reikalausti iš savo kontraktorių prisitaikinti prie aukščiausio minimo darbo savaitės valandų minimumo ir prie žemiau minimų nurodymų ir patvarkymų. Ta linke veikiama turi būti pradėti tuojau.

"3. Karo Darbo Pajėgų Komisijos pirmininkas suteiks atitinkamus nurodymus ir aiškinimus apie šį įsakymą ir darys atitinkamus žygius šio įsakymo pravedimui gyvenime.

"4. Visi federalės valdžios departamentai ir agentijos turi prisitaikyti prie šio įsakymo ir nurodymų, kuriuos šiuo reikalu duos War Manpower Commission (Karo Darbo Komisijos) pirmininkas".

Toliau prez. Rooseveltas paskelbė, kad jis nepainaikina viršlaiko įstatymo, kas reiškia didesnio užmokesčio už išdirbtą darbo laiką.

Po šio paskelbimo, WMC direktorius P. McNutt paskelbė, kad darbo prailginimo įstatymas pritaikomas 32 arietyse, bet tas sąrašas bus laipsniškai didinamas ir vėliau gal apims visą kraštą, kai bus reikalo.

Uždraus Kelti Prekių Kainas

Po to, kai prezidento patvarkymu bus įvedama 48 valandų darbo savaitė, ukiio stabilizacijos direktorius, J. F. Byrnes, paskelbė apie valdžios politiką ukiio srity, tvirtindamas, kad valdžia neleidianti kelti algų, bet tuo pačiu metu dėsianti pastangas sustabdyti kainų kilimą įvairiems pragyvenimui reikalingiems produktams.

Byrnes pareiškė, kad sąjungiečių vadovybė paruošė planą šiais metais užpulti Hitlerio valdomą Europą ir kad puolimas įvyktų — visi amerikiečiai privalės daugiau dirbti ir gyventi mažesnėse išgalėse. Todel valdžia yra pasirūšusi neleisti peržengti taip

vadinamos "mažojo plieno formulės" kuri leidžia pakelti algas 15% sulig 1941 metų sausio mėnesio pirmos dienos algy. Jis taipgi prašo, kad Amerikos gyventojai padėtų valdžiai kovoti prieš taip vadinamą "juodąją rinką".

Jis dar pridėjo, kad prez. Rooseveltas pasirašytas įsakymas dėl padidinimo darbo valandų liečia tik tas karo zonas, kur trunksta darbininkų. Tie darbininkai, kurie dirba viršlaikį, gaus 50% didesnį atlyginimą.

Tačiau kai kurie kongresmanai abejoja dėl kai kurių Byrnes tvirtinimų, o ypatin-gas nepasitenkinimas reiškia-mas ukininkų bloke.

Lietuvių Viltys Stiprėja

Užtikrina Lietuvai Nepriklausomybę

New York, N. Y. — Prieš minėsią Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo 25 metų sukaktį, New Yorko Lietuvių Taryba pasiuntė laišką Suvienytų Valstijų sekretoriaus pagalbininkui, Sumner Welles, primenant apie čia svarbią lietuvių tautos šventę. O kadangi yra paskilbusių kalbų, buk Suvienytos Valstijos pakeltusios savo nusistatymą kaslink mažųjų ir pavergtųjų tautų išlaisvinimo ir buk nebus laikomasi Atlanto Čarterio principų, paprašyta p. Welles padaryti tais reikalais specialį pareiškimą, kad šios šventės proga būtų galima apie tai paskelbti viso pasaulio lietuviams. Atsakydamas tarybai per jos pirm. kun. N. Pakalnį, p. Welles pareiškia, kas seka:

February 13, 1943

My dear Father Pakalnis:

The receipt is acknowledged of your letter of February 2, 1943 in which you outline plans of the American Lithuanian Council to commemorate the twenty-fifth anniversary of the Declaration of Independence of Lithuania to be held in New York City on February 14, 1943.

I am pleased to learn of the large number of men and women of your organization who are serving in the armed forces of the United States on various fronts in order to contribute their part to the ultimate victory over the Axis powers.

In the prosecution of the war to force the unconditional surrender of the Axis powers the policy of the United States has not changed and continues to be based on the Atlantic Charter and the Declaration by United Nations.

Sincerely yours,

(Signed) Sumner Welles.

Šis p. Welles pareiškimas dar kartą sustiprina lietuvių viltis, kad po nugalėjimo agresorių netik kitos pavergtosios valstybės, bet ir Lietuva bus išlaisvinta.

I Kariuomenę Ims ir Tėvus

Kariuomenėn ėmimo direktorius, gen. L. B. Hershey, pastaromis dienomis paskelbė, kad i kariuomenę bus imama ir tie vyrai, kurių šeimynose yra vaikų. Tas ėmimas prasi-dės gal už kokių dviejų-trijų mėnesių. Tie vyrai kariuomenės bus imami todėl, kad gal jau nebeliks kas imti i karo tarnybą.

Tame pareiškime gen. Hershey pasakė, kad pavieniai ar beveikiai vyrai, kurie dirba svarbiose karo reikmenų pramonėse, bus palikti tuose darbuose, bet iš nesvarbių reikmenų darbų kariuomenės bus imami vedę vyrai ir vaikų tėvai.

Jis pasakė, kad per sekama keturis mėnesius kariuomenės bus paimta po 12,000 vyrų kasdien arba po apie 400,000 per mėnesį. Tas parodo, kad Amerika rengiasi prie ko nors neapsakomai didelio.

ŽINIOS-ŽINELĖS

New York, N. Y. — Vasario 15 dieną paaiškėjo, kad i New Yorko prieplauką atplaukė Francijos karo didlaivis Richelieu ir i kitus Amerikos uostus dar trys karo laivai. Jie atplaukė iš Dakar. Amerikoje tie laivai bus aptaisyti ir gerai priręgti kovojimui agresorių. Šiuo tarpu kovojantieji francuzai turi dar 46 gerus karo laivus, kurie prisideda prie sąjungiečių.

Maskva. — Rusų karo vyriausybė vasario 16 d. paskelbė, kad raudonoji armija smarkiai kovoja Donets bazine, tikslu apsupti dideles nacių armijas, kurios deda visas pastangas pabėgti. Rusams sekasi visuose frontuose. (Londone užkorduota pocių vokiečių pranešimas per radio, kad rusai jau perlaūžė nacių linijas Charkovo srity.)

Siaurės Afrika. — Amerikos karo vyriausybė paskelbė, kad naciai persilaužė per amerikiečių linijas ties Faid-Sened sektoriu ir pažengė pirmyn apie 18 mylių. Nacių ofensivos tikslas yra įsibriauti i svarbias strategines pozicijas.

Stockholm, Švedija. — Suomijoje įvyko prezidento rinkimai ir tonas pareigoms įrinktas Risto Rytii, kuris prezidentu nuo kovo 1 dienos iš-bus per du metus.

London. — Anglų bombardavimai dar sykį smarkiai bombardavo Vokietijos industrinį miestą Cologne, Italijos miestą Milan ir Spezia. Padaryta didelių nuostolių. Suv. Valstijų ir Anglijos bombardavimai dviem atvejais bombardavo Dunkerque, Francijoje.

Washington, D. C. — Amerikos karo vyriausybė vasario 16 d. pranešė, kad Amerikos karo jėgos prie Solomon salų nušovė 11 Japonijos Zero lėktuvų. Amerikiečiai neteko tik dviejų. Sužalota japonų laivas ir bombarduota japonų bazė New Georgia saloje. Siaurės Ramiajame vandenyne amerikiečiai vėl bombardavo japonų palaikomą salą Kiska.

New York, N. Y. — Vasario 15 diena buvo šalčiausia bėgy devyntų pastarųjų metų. Šaltis buvo pasiekęs iki 8 laipsnių žemiau zero. Neapšildytuose namuose du žmonės užšalo.

New York, N. Y. — Čia gaunama žinių, kad Italijos socialistai veda kodidžiausią propagandą, ragindami žmones sukilti ir pasirašyti taiką su sąjungiečiais pirm, negu Italija bus užpulta ir gali būti sunaikinta. Amerikos italai socialistai veikia ta pačia linkme.

Washington, D. C. — Karo produkcijos taryba paskelbė, kad praeitą sausio mėnesį Amerikai karo vedimas kasdien kainavo po \$240,000,000, arba \$129,000,000 daugiau, negu gruodžio mėnesį, 1942 metais.

London. — Čia gauta žinių iš Turkijos ir kitur, kad Rumanija, Vengrija ir Suomija pageidauja atskiros taikos su sąjungiečiais. Sakoma, kad ypač Rumanijoj ir Vengrijoj plečiasi žmonių priešingumas karui ir kad tose valstybėse žmonės pergyvena sunkų moralinį del šalio ir alkio.

Dideli Hitlerio Nepasisekimai

Septynių simtų mylių fronto ilgame naciai traukiasi atgal, o rusai žengia pirmyn. Naciai jau apledo veik visas žemes, paimtas laike 1942 metų ofensivos. Naciai buvo įsitaisę rusams sulaikyti punktus rytinėje Ukrainoje ir kitur. Bet rusai kai kur tuos punktus jau perlaūžė. Rusų rankose daugelis strateginių punktų, jų tarpe Kursk ir Rostov. Gal netrukus rusams pavyks paimti ir Charkovą. Rostovą naciai iš rusų paėmė praeitą vasarą. Stalingradas jau galutinai apvalytas nuo nacių. Naciai atmušti ir pavojingai sumušti Kaukaze. Dabar jie prisipirti prie Juodųjų ir Azovo jūrų. Iš ten jie stengiasi kotvarkingiausiai išsinešinti, bet, spėjama, kad čia galės įvykti panaši tragedija, kokia įvyko anglams, pradžioje karo prisipirtiems nacių prie Dunkirk, Francijoje.

Einant karo mašinai, karu paliesti miestai ir miesteliai, galima sakyti, sulyginti su žeme ir dangum. Labai nukentėjo Stalingradas. Besirenkami trauktis, sakoma, naciai padegė Rostovą. Panašiai jie elgiasi ir kitur. Kai rusai traukėsi nuo nacių — irgi degino. Ten maža kas ir beliko toliau deginti. Bet šis nacių-rusų susirėmimas parodė vieną neginčijamą faktą: parodė, kad naciai yra sulaikomi ir nugalimi. Pirmiau nebuvo to miesto, kurio naciai nepaėmė, bet jie nepaėmė Leningrado, Maskvos ir Stalingrado. Rusai, padedami Amerikos ir Anglijos tankų ir lėktuvų, pasirodė karžygiai.

Bet rusų-nacių karas dar nepasibaigė. Ar rusai tokiu pat greitumu ir tokiu pasisekimu veiks ir pavasario-vasarą, kas jau nepertoliausia — ateitis parodys.

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS NUTARIMO PASKELBIMO 25 METŲ SUKAKTIES PROGA

Igalios ministeris, p. Zardeikis, varde laikinai pavergtos, bet nuolat besipriešinančios nacių okupacijai Lietuvos sveikina ir aciuoja visiems Lietuvos čionykšties draugams ir savo tautiečiams už moralinę ir materialinę paramą. Giminingos Amerikos gerios valios rezervas tegu neišsenka!

Tasai 16 vasario 1918 m. nutarimas numatė demokratinę Lietuvos susitvarkymą.

Tasai nutarimas padarytas visų tuolaikinių Lietuvos politiškių srovų vienybėje.

Tas paskelbimas įvykdytas Gedimino sostinėje ir lietuvių tautos atgimimo centre Vilniuje.

Tas aktas, kaip tas Laisvės Varpas, taip garsiai skambė, kad ir kurčiai gali girdėti: Lietuviai vienybėn, to reikalauja tėvynės išlaisvinimas, to reikalauja nepriklausomybės atsteigimas!

Vieningumo ir brolybės nuotakoje pagerbkime vardus tų 20 patriotų, kurie nepaisydami tuolaikinių Lietuvos okupantų baumės rįžosi paskelbti pasauliui lietuvių tautos valią nusikratyti nuo svetimųjų

PRIEŠAS BUS SUTRUŠKINTAS SAKO DIDIEJI PAREIGUNAI

Praeitą savaitę Anglijos premieras W. Churchill pasakė ilgą kalbą parlamentui apie nesenai įvykusią konferenciją Kasablankoje ir apie visą karo eigą. Savo toje kalboje p. Churchill pareiškė, kad galutina taika įmanoma bus tik tuomet, kai ašis pasiduos besąlyginiai ar kai bus galutinai sutruškinta. O kad priešai gaus gerą smugį — nereikia visai nė abejoti.

Kalbėdamas apie karo pastangas, Churchill pasakė, kad iki šiol i Šiaurės Afriką jau yra pasiųsta apie pusę milijono sąjungiečių kareivių. Sulig Kasablankos planų, per devynis mėnesius turės būti įvykdyta invazija Europoje, o tuomet demokratinų valstybių priešai pasijus ugnį ir kraujuose, jei nenorės pasiduoti besąlyginiai. Invazija Europon bus vykdoma kodidžiausiu smarkumu. Nors priešų submarinai veikia, bet sąjungiečiai stipriai jų atsilaiko. Sąjungiečiai pastato kur kas daugiau laivų, negu priešai nuskandina.

Jis prisiminė ir apie tai, kad už kokių devyntų mėnesių konferuos su prez. Rooseveltu. Priminė ir tai, kad Anglija Rooseveltui yra pasiūliusi specialę sutartį, kai bus nugalėti priešai Europoje, kad tuomet Anglija padės Amerikai nugalėti japonus, jei jie nepasiduos besąlyginiai. Bet jis pareiškė, kad prez. Rooseveltas sutarties nenoris, o vien pasitiki pasizadėjimo žodžiu. Priminė ir tai, kad Šiaurinėje Afrikoje visų sąjungiečių karo jėgų vyriausiu vadu yra amerikietis leit. gen. Dwight D. Eisenhower.

Po Kasablanka konferencijos, jau dviem atvejais kalbėjo prez. Rooseveltas. Vienu syk jis pareiškė, kad Suvienytos Tautos dės pastangas sutruškinti priešus galutinai, kad spaudimas i Vokietiją ir Italiją bus daroma neatlaidžiai ir nuolatos, kol jos bus nugalėtos. "Priešams turi būti kertama ir kertama skaudžiai ir iš tiekios pusių, kad jie nesuspėtų nė žvalgytis, iš kur kertama". Savo kalboje, pasakyoje vel. prez. Linkolno gimtadienio proga, prez. Rooseveltas dar kartą pasisakė ir už Atlanto Čarterio dieybės išlaikymą. Tas parodo, kad mūsų prezidentas dar vis turi minty po karo išlaisvinti visas pavergtąsias valstybes ir tautas, duodant joms apsisprendimo teisę buti laisvomis ir nepriklausomomis po karo. Šis prez. Roosevelto pareiškimas duoda vilties ir lietuviams, kad Lietuva bus išlaisvinta, dar daugiau paragina visus lietuvius vienin-gai dirbti, padedant Amerikai laimėti karą, nes Amerikai laimėjus — laimės ir Lietuva.

Rengiasi Prašyti Taikos?

Nesenai Italijos nublūkęs diktatorius Mussolini padarė savo valdžioje "apvalymą": jis pašalino kelis ministerius ir aukštuosius paraigunus, i jų vietas paskirdamas kitus bei kai kurias vietas užimdamas pats. Tarpe prašalintųjų yra ir jo žentas Ciano.

Del šio atsitikimo eina visokių spejojimų: vienų sakoma, kad Mussolinis nepasitikiškes kai kuriais aukštaisais viršiais, ninkais "del jų norėjimo taikos su sąjungiečiais", ar pra-

šalines del to, kad kai kurie tų pareigūnų veikė priešingai. Bet pastaruoju laiku reiškiiasi nuomonis, kad buk ir pats Mussolinis rengiasi prašyti taikos ir tuo tikslu savo žentą Ciano paskyręs ambasadorium Vatikane.

Kiek tame rimto pagrindo — sunku pasakyti, bet kai pasirodo dūmai — yra ir ugnies: jei pats Mussolinis ir nenori taikos, tai galimas daiktas, kad jos nori prašalintieji aukštieji Italijos pareigūnai.

cija, kuri žada grąžinti laisvę toms valstybėms, kurioms ji buvo prievarta išplešta, kaip Lietuvos atsitikime 1940 ir 1941 metais.

Budami dėkingi Amerikai už taip didelę moralinę paramą, mes turime taipgi įrodyti, kad esame verti tokio kilnaus mosto. Todel:

Lietuviai visais budais remia Amerikos tautos pastangas laimėti tautų išlaisvinimo karą ir garbingą taiką Atlanto Čarterio pagrindais, —

Lietuviai, pažabodami partinį egoizmą, sudaro vieną visuomeninių pajėgų rezervą ne tarpusaviai kovai už po karo busimus dalykus, bet šiandieniniams darbam dirbt, darbus kurie yra susiję su bendromis karo pastangomis, su šalpos dalykais, su anti-lietuviška propaganda ir su gilesniu grynai lietuviškų studijų (research) darbais.

Tegu šie Sidabrinio Jubilėjaus metai buna broliškos nuotakos, tarpusavio pasitikėjimo, įtempto darbo ir praktiškos vienybės metai. To reikalauja Amerikos uždaviniai, to reikalauja Lietuvos kančios!

